

jeću, što je upale kod umirućega, može se naći njegov smisao, ali je on nepoznat mnogima, svakako većem djelu našega naroda. Bilo bi dobro, da je autor govoreći na str. 78., da ljudi hodočaste Majci Božjoj u svojim tjelesnim potrebama, istakao da hodočaste i u neka hodočaste i u svojim potrebama duhovnim. Autor se na završetku knjige kao na završetku godine osvrće još posebice na svršeno učevno gradivo (št. 18.) kao što je na početku dao program (št. 1.). Napose pak lijepo upućuje u zaključnome štivu 19. »Iz škole za život« one, što se opraštaju sa pučkom školom. Opo-minje ih da se rado Bogu mole, mole kronicu, polaze crkvu, primaju sv. sakramente, rado čitaju nabožne i druge dobre knjige, da stupe u koje nabožno društvo.

Medu svetima bi, držim, trebao autor nešto reći o dvijema najvećim svecima, koje i naš narod mnogo štije, a to su sv. Josip i sv. Ivan Krstitelj. Što se nalazi o sv. Josipu na str. 41. i 57. je ipak premalo, a o sv. Ivanu Krstitelju nema nigdje ni riječi, dok se ovaj svetac toliko slavi i u narodnoj pjesmi, da više nego i jedan svetac. Isto tako bi trebalo nešto reći o anđelima, osobito kad je knjiga namijenjena mladeži nižih škola.

Knjiga odgovara temeljnim obučnim načelima te je autor obzirom na one, za koje je pisao, t. j. za mladež, što će nakon svršene pučke škole odmah poći u život, postigao potpunu uspjeh. Knjiga može dobro poslužiti kod obuke šegrta. Ne bi se ipak mogla ova knjiga upotrebiti na višoj djevojačkoj školi, ako i način, kojim je pisana, odgovara mnogo naravi ženskoj. Može opet lijepo poslužiti drugim ljudima te mogu iz ove čitanke lijepo i lako upoznati crkvenu godinu i katoličko obredoslovlje. Vjeroučiteljima nižih škola može biti ova knjiga zgodan vod u obučavanju liturgije.

Zato preporučamo ovu knjigu svima.

Dr. Franjo Šimečki.

Snopek Fr.: Die Slavenapostel. Kritische Studien zugleich als Replik gegen meine

Rezensenten. Operum Academiae Velehradensis Tomus V. Kremsier 1918. U vel. 8° str. 488. Cijena 20.— K.

Uvaženi i plodni pisac veleč. g. František Snopek, koji se preko 30 godinâ bavi proučavanjem povjesničkih dokumenata o sv. Ćirilu i Metodiju i koji je mnogo djela i rasprava napisao o tom predmetu, još je jednom umočio pero i ustao na obranu sv. slovjenjskih apostola a i na obranu svoju protiv nepravde kritike nekoje gospode njemačkih naučenjaka, kojima je sve zazorno što god je slavensko. Pa ako i bude ovo djelo posljednje od istoga pisca, dostojno će završiti svoj rad njime. Ovo je djelo, kako veli pisac već u naslovu, protuodgovor njegovim protivnicima, ali u prvom redu kritička studija. I doista nema silnijega argumenta, kojim da pobiješ protivnika, van ako mu možeš nanizati dokumenat za dokumentom, kao što to g. pisac čini vadeći iz svoje bogate riznice blago znanja i rezultate mnogogodišnjih istraživanja svojih.

Na klevetu sveuč. prof. Dra. Brücknera, da su sveta braća bila »verbissene Photianer« odgovara Snopek u prvoj raspravi: »Methods Rechtgläubigkeit und Dr. Brückner« dokazujući, da sv. Metod nije mogao dobiti sjajnije svjedodžbe za svoje pravovjerje nego što ju je dobio od same Sv. Stolice. — U drugoj raspravi »Die pannonischen Legenden und ihr Autor« polemizuje pisac sa dr. Brücknerom pozivajući se na svoje prijašnje davno već objelodanjene rasprave i dokaze u njima navedene i pozivom na prof. Voronova, Jirička, prof. Rezeka, Jagića i druge učene recenzente njegovih djela, da su te legende znanstveno priznati autentični dokumenti, na koje se on pravom pozivati može i svoje zaključke izvoditi. — U trećoj raspravi »Einige Einfälle des Berliner Gelehrten« nastavlja učeni pisac svoju polemiku odgovarajući napose na nekoje izvode svoga kritičara. — U četvrtoj raspravi »Konstantin-Cyrillus und Methodius in

Pannonien« obara pisac tvrdnju Brücknerovu, da su sveta braća u Panoniji kod kneza Kocela naišli na još jaču suprotivštinu nego li u Moravskoj kod kneza Rostislava, da uvedu slavenski jezik u bogoslužje, jer da je njemačko-latinsko svećenstvo zaslugom i mnogogodišnjim djelovanjem nadbiskupâ u Salzburgu bilo bolje organizirano nego li u Moravskoj; pobija dokažući, da su oni krajevi u Panoniji spadali pod jurisdikciju ogljaskoga patrijarhe, a ne pod salzburskoga nadbiskupa.

U petoj — poglavitoj — raspravi »Hadrians II. Privilegium und Johanus VIII. Anordnung der slavischen Liturgie« polemizuje Snopek odrješito i oštro sa svojim protivnikom, koji tvrdi, da iz panonske legende »Vita Methodii« proizlazi neka proturimska tendencija i da list pape Hadrijana nije autentičan dokumenat. Što se ove posljednje tečke tiče, spominje Snopek izrijeком dr. Rittiga, koji u svojoj knjizi »Povijest i pravo slovenštine« to isto tvrdi, što dr. Brückner. Za to polemizira Snopek i sa Rittigom glede povlastice, koju je dobio sv. Metod od Pape, da li se imade smatrati zakonom ili povlasticom. S poštovanjem poziva se Snopek i na Račkoga. Nastavlja zatim polemiku sa Brücknerom, koji poriče, da je papa dozvolio slavensko bogoslužje.

U šestoj raspravi »Die Paulikianer in Bulgarien« nastavlja g. pisac svoju polemiku s Brücknerom, koji poriče, da su panonske legende nastale u Bugarskoj. Glavni razlog Brücknerov, jer da se u X. stoljeću ni riječicom ne spominju Paulikiani, pobija Snopek navodeći Teofana, Focija, Genesisija, Karapeta, Jiričeka, Hergenröthera; navodi doslovce pismo patrijarhe Teofilaksa caru bugarskome iz X. stoljeća, u kojem se ovi heretici izopćuju, spominje popa Bogumila, koji je ovu sektu reformirao, i sveć. Kozmu, koji je protiv ove hereze knjigu napisao.

U sedmoj raspravi »War Methodius in matrimonialibus ein Rigorist?« brani učeni pisac sv. Me-

toda od nove klevete protestantskoga auktora, koji je ustvrdio, da se sv. Metod nije slagao sa Svatoplukom, jer da se je držao stroge discipline grčke u stvarima ženidbenim, dok je Svatopluk pričinjao uz blažu rimsku praksu, jer da je Rim u takovim slučajevima znao katkada jedno oko a katkada i oba zaklopiti. Na to navodi Snopek dokumente rimskih papa Inocenta I., Leona I., Ivana VIII., Stjepana III., Stjepana IV., iz kojih se nedvojbeno razabira, da je Rim vazda jednako strogo sudio i općenito i kad se radilo o ženidbi kraljeva, a sv. Metod je kao pravovjerni biskup zastupao to isto stanovište.

U osmoj raspravi »Bischof Wiching als Urkundenfälscher« izvodi Snopek iz pisma pape Ivana VIII., da je pomenuti biskup krivotvorio pismo papino na kneza intrigirajući protiv svog metropolite sv. Metoda, što dakako dr. Brückner poriče. — Isti protivnik poriče sv. Metodu jurisdikciju metropolite, koju da si je on prisvajao. Snopek u posebnoj raspravi IX. »Methods Jurisdiktion über seinen Suffraganen« na temelju dokumenata dokazuje, da je to pravo sv. Metoda išlo i kao metropolitu i kao apostolskoga legata. — Brückner se protivni tomu, da se sveta braća nazivaju apostolima Slovjena. Snopek u raspravi X. »Slavenapostel oder Slavenlehrer« opravdava i ovaj častni naziv, koji su sveta braća svojim radom stekli, a predaja nam taj naziv sačuvala. Na koncu osvrće se pisac na druge svoje recenzente i polemizira s njima, a to su: Pastrnek, Lapôte, Wondrak i Tunickij.

S ovim djelom izdao je Snopek i neke druge svoje rasprave, kao: »Klemens von Rom und seine Reliquien«, »Die Wirksamkeit der Slavenapostel in Böhmen und die Taufe Bořivojs durch Methodius«, »Methods erzbischöflicher Sitz« i »St. Klementskirchen in Böhmen«. Kako je pisac ovoga djela Fr. Snopek stručnjak, a uz to bavi se cio vijek svoj poglavito ovim pitanjem, to nema na svijetu učenjaka, koji

bi se u ovom predmetu mogao s njime mjeriti. Za to se sa velikim zanimanjem čitaju njegova djela i mnogo zlatno zrnice povjestničke

istine izbilo je njegovim trudom na javu. Zato ja ovo djelo najtoplije preporučujem.

Dr. Pazman,

Časopisi.

Vrhbosna katoličkoj prosvjeti. God. XXXIII. Broj 1—6. Izdaje Kaptol vrhb. Uređuje Dr. M. Alaupović. Sarajevo, 1919.

Br. 1—2. P. Fr. Ks. Beller, D. I.: Ženidb. pravo po novom crkv. zakoniku. — P. I. P. Bock D. I.: Novi crkveni zakonik o crkv. učiteljstvu. — I. Fr. Durazzo: Muka Sina Božjega. — Vjesnik. — Br. 3—4. Dr. I. Šarić, biskup: Korizmena okružnica. — Josip Perko- vić: Novi vidci. — I. Fr. Du- razzo: Muka Sina Božjega. — Vjesnik.

Naša misao. God. XXXIII. Broj 1—2. Izdaju hrv.-slav. Franjevci. Uređuje Fr. Aug. Čičić. O. Jer. Vladić: O. Pa- vao Posilović, biskup. — Dr. Jovo Zubović: Privreda u Poljskoj. — Listak. — Knji- ževna smotra. — Bilješke.

Sveta Cecilija. Smotra za crkvenu glazbu sa glazbenim prilogom. Glasilo Cecilijnog društva u Zagrebu. God. XIII. Sv. 2. Ožujak-Travanj 1919. Urednik lista: Janko Barlè. Urednik glazbenoga priloga: Franjo Dugan, Zagreb. Nadb. tiskara. Cijena 8 kruna na go- dinu, za škole i dake 5 kruna. Izlazi svaka dva mjeseca.

Članci: P. H. Sattner: Glazbeni razgovori. — Vjeko- slav Klaić: Vatroslav Lisin-

ski kao nadzornik glazbene škole u Zagrebu. — Dr. Viktor Hoffiller: Zagrebački zvo- nolijevci. — Franjo Dugan: Robert Lach: Altdeutsche geistliche und weltliche Volks- lieder. — Vinko Žganc: O Međumurju i međimurskoj po- pijevcu. — Janko Barlè: Na- kon koncerta međimurskih Hrvata. — Odgovori na pita- nja za sabiranje građe o glaz- bi, napose crkvenoj. — O. Fran- jo Jurčić: Crtice o glazbe- nim prilikama franjevačkoga samostana Male Braće u Du- brovniku. — Naši dopisi: Li- stak, Blato na Korčuli; Za- greb, Sotin. — Glazbena lite- ratura. — Razne vijesti. — Nek je svašta. — Iz Ceciliji- nog društva. — Glazbeni pri- log: Stanko Premrl i As- perges me, Franjo pl. Lucić: Za pokojničku misu, Rudolf Taclik: Sveta Hostija.

Theologie und Glaube. Zeit- schrift für den katholischen Klerus. Paderborn. Heft. 7/8.

Dr. B. Geyer: Die Sie- benzahl der Sakramente in ihrer historischen Entwick- lung. — P. Bukhard Win- zen, O. F. M.: Religions- psychologie und Beichte. — A. I. Rosenberg: Die Um- wertung religiöser Begriffe in Fr. W. Foersters »Erziehung und Selbsterziehung«. — Dr.